

עם כמה הכנה ויראה הכבוד צריך האדם ליכנס לבתי כנסיות ולבתי מדרשות!!!

« כשיש לנו כח זה של יעקב, אין אנו צריך לפחד משום דבר!! »

עוד אנו מוצאים בדברי המדרש (בר"ד סה, כ) על הפסוק הקל קול יעקב כדלהלן: "הקול קול יעקב, אין יעקב שולט (בעולם בכח זרועותיו) אלא בקולו (-של תפלה ותורה), הקול קול יעקב והידים ידי עשו, אין עשו שולט אלא בידיים (-בכח הזרוע) וכו'. דבר אחר, הקול קול יעקב, אמר רבי ברכיה בשעה שיעקב מרכין בקולו (-שחוטט בקולו ללחוש בדברי גנות ולשון הרע, או קטרוג על הצדיקים), ידי עשו שולטות, דכתיב וַיִּלְנוּ כָּל הָעֵדָה (יהושע ט, יח), וַיָּבֵא עֲמֶלֶק (שמות ז, ח). ובשעה שהוא מצפצף בקולו (-אפילו קולות וצפצופים של תינוקות של בית רבן שלומדים בגימטריה בלבד, בלא הבנה גם בזה) אין הידיים ידי עשו, אין ידי עשו שולטות. וכו'".

והמדרש ממשיך: "אמר רבי אבא בר כהנא לא עמדו פילוסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי. נתכנסו כל עובדי כוכבים אצלו, אמרו לו, תאמר שאנו יכולים להזדוג לאומה זו, אמר, לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן, ואם מצאתם שם תינוקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולים להזדוג להם, שכך הבטיחן אביהן ואמר להם, הקל קול יעקב, בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות אין הידיים ידי עשו, ואם לאו, הידיים ידי עשו, אתם יכולים להם", עכ"ל המדרש.

ובספיה"ק קדושת לוי (דרוש פורים) כתב בזה"ל: "זכור את אשר עשה לך עמלק וכו' ואתה עיניך ונגע ולא ירא אלהים (דברים כה, יח), נראה, דהנה לא זו בלבד דזרע ישראל הם מצוים על מחיית עמלק שהוא זרע עשו, אלא דכל איש מישראל, צריך למחות חלק רע המכונה בשם עמלק אשר טמון בלבו, דכל זמן דזרע עמלק נמצא בעולם, אז כיון דאדם ג"כ הוא עולם קטן, אז יש מציאות לעמלק לכה הרע בכל אדם אשר מתעורר בכל פעם להחטיא את האדם, וע"ז בא הזכירה בתורה."

"והנה כח של זרע ישראל אינו אלא בפה, הקול קול יעקב, בתורה ותפלה, כשאדם יש לו כח זה ובווער תמיד לבו להשי"ת, אז אין שום רע יכול לשלוט בו, אך כשאדם ניחח כח זה אז מיד ויסעו מרפידים (שמות יט, ב) שרפו ידיהם מיד וַיָּבֵא עֲמֶלֶק (שמות ז, ח) (סנהדרין קו), מיד שורה הרע עמו, וכו', עכ"ל הק'."

וכן מצינו בהמשך הפרשה על הפסוק וַתֵּרָא הָאֵתוֹן אֶת מְלֶאֶךְ ה' נֹצֵב בְּדֶרֶךְ וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ וַתֵּט הָאֵתוֹן מִן הַדֶּרֶךְ (במדבר כב, כג), ודרשו חז"ל (תנחומא ח) בזה"ל: "זכי לא היה יכול המלאך לנשף בו ויוציא רוחו, אלא אם כן שלף חרבו, והרי כתיב בסנהריב, וַיֵּצֵא מְלֶאֶךְ ה' וַיִּךְ בַּמַּחֲנֶה אֲשׁוּר (מלכים ב' יט, לה), וְגַם נִשְׁפָּה בָהֶם וַיִּבְשׂוּ (שעיהו מ, כד). אלא כך אמר ליה: הפה נתן ליעקב, שנאמר הקל קול יעקב וגו'. והידיים לעשו, דכתיב וְעַל תְּרַבֵּף תַּחֲזֶה. והאומות כולן בחרב חיהם, ואתה תחליף אמנותך, ותבא עליהם בשלהם, אף אני אבא עליך בשלך. לכך כתיב וַחֲרָבוֹ שְׁלוּפָה בְּיָדוֹ", עכ"ל המדרש.

ואכן סופו של בלעם היה שנהרג ע"י חרב מטעם הזה, וכמו שכ' רש"י הק' על הפסוק וְאֵת בְּלָעָם בֵּן בְּעוֹר הַרְגוּ בְּחָרֶב (במדבר לא, ח), "הוא בא על ישראל והחליף אומנותו באומנותם, שאין נושעים אלא בפייהם

« האם 'תפלה' קשורה רק ליעקב אבינו? »

כתוב בפרשתינו מה טובו אהליך יעקב משכנתך ישראל. כנחלים נטיו כגנת עלי נהר פאָהלים נטע יהוה פאָרזים עלי מים (במדבר כד, ו). ורש"י הק' מביא את דברי הגמ' (בסנהדרין קה): "א"ר יוחנן, מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו, ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות, 'מה טובו אהליך יעקב', לא תשרה שכינה עליהם, 'ומשכנותיך ישראל' וכו'. אמר רבי אבא בר כהנא, כולן חזרו לקללה, חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות שנאמר וַיִּהְיֶה ה' אֱלֹהֵיךָ לָךְ אֶת הַקְּלָלָה לְבִרְכָה כִּי אֶהְבֶּךָ ה' אֱלֹהֵיךָ (דברים כג, ו), קללה ולא קללות", עיי"ש.

מדברי המדרש האלו אנו לומדים, שהבתי כנסיות נקראים על שם יעקב אבינו, כמ"ש הכתוב 'מה טובו אהליך יעקב'. ויש להתבונן הלא מצינו (ברכות כו): ד'אבות תפלות תקנו', ואם כן למה מייחס התורה את ענין התפלה - לפי דרשות חז"ל - רק ליעקב כמ"ש מה טובו אהליך יעקב'.

עוד צ"ב, למה באמת רק ברכה זו נשארה ונתקיימה אצל כלל ישראל, ולא שאר הברכות שנמנו שם בגמ', עיי"ש.

ובאותה דרך ניתן להקשות גם על מה שדרשו חז"ל (מסכת גיטין נו): "הקל קול יעקב (בראשית כז, כב), אין לך תפלה שמועלת, שאין בה מזרעו של יעקב. והידיים ידי עשו (שם), אין לך מלחמה שנוצחת, שאין בה מזרעם של עשיו", ע"ש. ולכאור' צ"ב מדוע מתייחס קול התפלה שמועלת דוקא על שם של יעקב אבינו, הרי האבות כולם תקנו את התפלות.

« כח התפלה שלנו, ירושה לנו מאבותינו!! »

והנה, כתוב וַיִּשְׁלַח מֹשֶׁה מְלָאָכִים מִקֵּדֶשׁ אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם כֹּה אָמַר אַחִיךָ יִשְׂרָאֵל וגו', וַנִּצְעַק אֵל ה' וַיִּשְׁמַע קוֹלָנוּ וַיִּשְׁלַח מְלָאָךְ וַיִּצְאֵנוּ מִמִּצְרַיִם וגו' (במדבר כ, טו-טז). ופירש"י, "ונצעק אל ה' וישמע קולנו. בברכה שברכנו אבינו הקל קול יעקב (בראשית כז, כב), שאנו צועקים ונענים".

ובמהשך הפסוקים וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָדוֹם לֹא תֵעָבֵר בִּי פֶן בְּחָרֶב אֲצֵא לְקִרְאֲתָךְ וגו' (במדבר כ, יח), ופירש"י, "פן בחרב אצא לקראתך. אתם מתגאים בקול שהורישכם אביכם, אמרתם ונצעק אל ה' וישמע קולנו, ואני אצא עליכם במה שהורישני אבי ועל חרבתך תחיה (בראשית כז, מ)", ע"כ.

וכן אמרו במדרש (שמו"ר כא, א) בזה"ל: "שתי ירושות הנחיל יצחק לשני בניו, הנחיל ליעקב הקול, וכה"א הקל קול יעקב (בראשית כז, כב), והנחיל לעשו הידיים שנאמר וְיָדֵי עֵשָׂו (שם), ועשו היה מתגאה בירושתו, שנאמר וַיֹּאמֶר אֵלָיו אָדוֹם לֹא תֵעָבֵר בִּי פֶן בְּחָרֶב וגו', ויעקב מתגאה בירושתו, שנאמר וַנִּצְעַק אֵל ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ וכו'", עכ"ל המדרש.

למדנו בפסוקים הללו ובדברי רז"ל, שכח התפילה שלנו אינו רק מצד התפילה שאנו מתפללים, אלא הוא ירושה לנו מאבותינו, ואנו מתגאים בירושה זו. יש לנו כח התפילה שאנו צועקים ונענים, ונחשב לברכה שקיבלנו מאבותינו, הקול קול יעקב.

על ידי תפלה ובקשה, ובא הוא ותפש אומנתם לקללם בפיו, אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב, שנאמר ועל חרבך תחיה".

« כח וסגולת הבתי מדרשות והישיבות, ירושה לנו מאבותינו!! »

הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל מבאר, שמפרשתינו אנו לומדים מהו מהות ה'בית המדרש', מהו סגולתה של מקום תורה, מהו כוחה של של ישיבה קדושה, כל זה קבלנו ירושה מיעקב אבינו, וכל אדם שעמל בתורה ויושב בישיבה הוא יושב בישיבה שהקים יעקב אבינו.

וכמו שמדויק בתרגום **יונתן בן עוזיאל**, שכותב בפירוש הפסוק מה טבו אהלֶיךָ יַעֲקֹב מִשְׁכְּנֹתֶיךָ יִשְׂרָאֵל (במדבר כד, ה) "כמה יאוון הינון (כמה יפה הם) בתי מדרשיכון (בתי מדרשות) במשכנא די שמש בהון יעקב אבוכון - ששימש כמשכן של יעקב אבינו)", ע"כ. היינו שסובר ש'אהליך יעקב' אינו שם מושאל על כלל ישראל, אלא קאי על יעקב אבינו ממש.

והיינו שיעקב אבינו הטביע את חותמו בבתי מדרשות ובישיבות, ומכוחו אנו גיוזנים בכל אותם סגולות מופלאות ששורות בבית המדרש. סגולת עמלו של יעקב אבינו בתורה הק' עוברת בכל בית המדרש, ומה יעקב אבינו לא מת (כדאיא במס' תענית ה:), אף בתי מדרשות שלו חיים וקיימים, וזהו יסוד קיומן של הישיבות הקדושות.

על דרך זו כתב הספורנו לפרש את הפסוקים האלו, וז"ל: "מה טבו אהלֶיךָ יַעֲקֹב - בתי מדרשות, כענין (מ-ה) שכתוב אצל יעקב) יִשָּׁב אֱהָלִים (בראשית כה, כז) וכו'. מִשְׁכְּנֹתֶיךָ - בתי כנסיות ומקדשי אל, המיוחדים לשכן שמו שם, ולקבל תפלת המתפללים."

וממשיך וכותב: "ואמר מה טבו, כי לא בלבד הם מטיבים לעוסקים בהם, אבל מטיבים לכל האומה, כמו שירור שם 'יעקב', שישאר בעקב ובאחרית הכל, ולא יסוף, וכמו שירור שם ישראל לשרר עם אלהים ועם אנשים", עכ"ל.

כלומר, כי בתי כנסיות ובתי מדרשות מטיבים לא רק ללומדים והמתפללים עצמם, אלא לכל כלל ישראל, לכל אדם ואדם בכל מצב שהוא, בין אם הוא בדרגת ישראל ובין אם הוא בדרגת יעקב, כי כח התפילה והתורה הק' מועיל ומביא שפע לכל ישראל.

וזה הוא המשך הפסוקים כְּנַחֲלִים נָטִיו כְּגַגְתָּ עָלֵי נֶהָר וכלשונו של הספורנו: "כי אמנם בתי כנסיות ובתי מדרשות להמון ישראל הם כמו הנחלים שנטו אל השדות להשקותם וכן יושבי אהלים ותופשי התורה דולים ומשקים מתורתם להמון וכמו כן המתפללים הם כגנות עלי נהר אשר לא ימישו מעשות פרי כאמרם ז"ל (פרק קמא דראש השנה) ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חוזרות ריקם", עכ"ל.

« באיזה הרגשה צריך האדם ליכנס אל המקדשי מעט!! »

כתב הרד"ק על הפסוק וְאֶהֱי לָהֶם לְמִקְדָּשׁ מְעַט (יחזקאל יא, טז), וז"ל: "שכשהם יתפללו שם, אני מצילם מיד אויביהם שלא יעשו בהם כלה". כלומר, שהשמירה על עם ישראל מפגיעים ואסונות, זה לפי מידת זהירותם בכבוד ובקדושת ביהכ"ס וביהמ"ד, וכשמדברים ומזולזלים בקדושתם, ח"ו השמירה מעם ישראל הולכת.

וכן כתב ברש"י בסוף שיר השירים, עה"פ הַיּוֹשֵׁבֶת בְּגָנִים חֲבָרִים מְקַשְׂבִּים לְקוֹלֶךָ הַשְּׂמִיעֵנִי (שיר השירים ת, ג), בזה"ל: "הקב"ה אומר לכנסת ישראל, אַתְּ הַנְּפֻצָה בְּגוּלָה, רועה בגנים של אחרים ויושבת בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. חברים מקשיבים לקולך, מלאכי השרת חבריך, בני אלקים

דוגמתך, מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות, השמיעני, ואחר כך יקדישו הם, שנאמר בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בֶקֶר (איוב לח, ז), אלו ישראל, ואחר כך וִירְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹקִים (איוב לח, ז), "עכ"ל.

וכמה מהמוסר ופחד גדול יפול על האדם בראותו אלו הדברים הקדושים בבואו לביהכ"נ ובבתי מדרשות, שישמור פיו ולשונו שלא ידבר בהם שום דיבור חוץ מתורה ותפלה, והקב"ה בעצמו מזהיר לישראל על זה ואומר להם, ראה איך אתה צריך לשמור פיך שלא תדבר דברים אחרים, כי מלאכי השרת חביריך בני וכו' מקשיבים ובאים לשמוע קולך בבתי כנסיות וממתנינים על ישראל לקדש שמו יתברך ואחר כך יקדישו הם.

בספה"ק ראשית חכמה, מביא מספר **מעלות המדות** בענין זהירות הגדולה בקדושת ביהמ"ד, וז"ל: "צאו וראו כמה גדול המתפלל בביה"כ, שכך אמרו חז"ל (ירושלמי ברכות פ"ה) 'כל המתפלל בביה"כ כאילו מקיפו חומה של ברזל, ולא עוד אלא שתפלתו מתקבלת לרצון כאילו הקריב מנחה טהורה כענין שנאמר פֶּאֶשֶׁר יִבְיֵאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַמִּנְחָה וגו' (ישעיהו סו, כ). וכל המשכים ומעריב להתפלל בביה"כ כאילו מקבל פני שכינה, שנאמר אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבוּ יִשְׂרָאֵל אֶת פְּנֶיךָ (תהלים קמ, יד)".

"ואין העולם מתקיים אלא בזכות בתי כנסיות ובתי מדרשות, דתנא דבי אליהו בכל יום ויום מלאכי חבלה יורדין מלפני הקב"ה לחבל את כל העולם כולו, שאילמלא בתי כנסיות ובתי מדרשות שהן יושבין ועוסקין בהן בתורה ובמצוות היו מחבלין אותו מיד, שנאמר מִדּוֹעַ בְּאֵתִי וְאֵין אִישׁ (ישעיהו ג, ב).

"הואיל ובתי כנסיות חביבין כל כך לפני המקום שמשרה שכינתו בתוכן וקראן מקדש מעט, ע"כ צריך לו לאדם לעמוד בביה"כ באימה ויראה ברתת וביזע, ובדעת נוחה כאדם העומד לפני המלך כדי שתתקבל תפלתו לרצון לפני המקום."

"ואל יכנוס בתוכה מתוך קלות ראש ועזות פנים ופריצות ומתקוטט שם עם הבריות, שאם עשה כן נוח לו שלא הלך שם להתפלל, ולא עוד, אלא שגורם לשכינה שתסתלק מישראל וגורם להם לבתי כנסיות שיחרבו, כענין שנאמר לכו כי לכו נא אל מקומי אשר בשילו אשר שְׁכַנְתִּי שָׁמַי שָׁם בְּרָאשׁוֹנָה וְרָאוּ אֶת אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לוֹ מִפְּנֵי רָעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל (ירמיהו ז, יב), אם במשכן שילה נאמר כן, כל שכן בבתי כנסיות."

"לכן בני, הואיל שהקב"ה חפץ בתפלתינו של ישראל וביותר מי שמתפלל בבתי כנסיות עם הצבור, כשתקומו ממטותיכם הוו זהירין וזריזין לנקות עצמיכם מכל טומאה וטינוף, ותלכו לביהכ"נ ותפנו לבבכם מכל שאר העניינים והעסקים ושאר הבלי העולם כדי שלא יטרידו אתכם המחשבות ויבלבלו אתכם בתפילותיכם.

והשתדלו להתפלל כל תפילותיכם בעונתן וסדרן. תקראו ק"ש שחרית וערבית בעונתה כדי שיקבל הקב"ה תפלותיכם לרצון, ותזכו לראות במהרה ביאת המשיח, כענין שנאמר וְהִבֵּיאֹתִים אֵל הָרַקְדָּשִׁי וגו' (ישעיהו נה, ז), למען רחמי ישמע את קולנו ויקבל ברחמים וברצון את תפלתנו אמן", עכ"ל.

ראיתי כתוב בשם הגרש"ז **איערנך זצ"ל**, דיש לפרש את הפסוק ויהפוך ה' אלקיך לך (דברים כג, ו) - שאתה תדע ותכיר הברכה אשר ביסודה היתה קלקלה, שלבסוף נתהפכה, שהרי הגוים אין להם השגה והבנה בקדושת ורוממות בית המדרש. היינו שחז"ל הק' הבינו שאם הקב"ה באמת הפך רק קלקלה אחת לברכה, על כרחך שבברכה זו תלויה הכל. ולפי הספרונו הנ"ל מובן, דכל הברכות והשפעות תלוי בבית המדרש.